

Sprawozdanie

komisyi edukacyjnej o wniosku posła Hoszarda co do jaśniejszego określenia obowiązku powiatów względem funduszków szkolnych okręgowych.

Wysoki Sejmie!

Wniosek posła Hoszarda, przekazany uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 28. Września b. r. komisyi edukacyjnej do zbadania, domaga się zmiany art. 28. ustawy z d. 2. Maja 1873 r. tyczącej się zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych (Dz. u. kr. Nr. 250) w tym duchu, iżby w nim obowiązek powiatów do zasilania funduszu szkolnego okręgowego z dodatków do bezpośrednich podatków jaśniej i ściślej był określony i wypowiedziany.

Zdaniem komisyi edukacyjnej taka zmiana ustawy jest wcale niepotrzebna, gdyż o ciężącym na powiatach w tej mierze obowiązku już wobec dzisiejszego jej brzmienia żadnej nie może być wątpliwości.

Jak z art. 1. ustawy wypływa, przewodnią jej myślą jest ścisła obowiązkowość zakładania i utrzymywania szkół ludowych publicznych, które w myśl tego postanowienia nieodzownie wszędzie tam mają być zaprowadzone, gdzie w obwodzie jednej godziny drogi, po przeciętnem z pięciu lat obliczeniu, znajdzie się przynajmniej 40 dzieci, któreby w razie przeciwnym musiały chodzić do szkoły więcej niż pół mili od miejsca ich pobytu oddalonej.

Według art. 14. tej samej ustawy ciąży obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych w pierwszym rzędzie na gminach miejscowych do obrębu jednej szkoły wcielonych. W razie, gdy zasoby miejscowe nie wystarczają, przychodzi im w pomoc powszechność okręgu szkolnego, a względnie całego kraju.

Wzajemne pod tym względem prawa i obowiązki gmin miejscowych i okręgów a względnie kraju, określone są bliżej w art. 19. Gdy Rada szkolna miejscowa wykaże, że to co gmina na cel szkoły opłaca, wynosi przynajmniej 120/0, a to co obszar dworski uiszcza przynajmniej 40/0 podatków bezpośrednich, ma wtenczas prawo żądać z funduszków szkolnych okręgowych, a względnie krajowych na pokrycie niedoboru w dochodach przeznaczonych na utrzymanie nauczycieli. Temu prawu odpowiadać musi obowiązek, a ten obowiązek spoczywa przedewszystkiem na powszechności okręgu szkolnego, do czego służy utworzony w myśl art. 27. fundusz szkolny okręgowy.

W pewnych razach ten fundusz może nabyć prawa, żądać zasiłku z funduszu szkolnego krajowego, który wtenczas musi mieć obowiązek dostarczenia żadanego zasiłku. Ponieważ atoli obowiązek taki zależny jest na mocy art. 28 od pewnego maximum zasiłku, ze strony powiatu dostarczyć się mającego, a które to maximum 40/0 bezpośrednich podatków wynosi, wypływa ztąd niewątpliwie ścisły obowiązek powiatu do uiszczenia w razie potrzeby tego zasiłku do prawem przepisanej wysokości. Inaczej bowiem upadłaby zasada obowiązkowego utrzymywania szkół ludowych w art. 1. ubezpieczona, coby się sprzeciwiało duchowi i dążności całej ustawy

Że nietylko komisya ale także c. k. Rząd pojmował i pojmuje w powyższy sposób ducha i postanowienia w mowie będącej ustawy, okazuje się z odpowiedzi, jaką JW. komisarz rządowy na 7. posiedzeniu Wysokiej Izby d. 25. Września b. r. odbytem dał na interpelacyę posła Hoszarda wniesioną z powodu okólnika Rady szkolnej krajowej w sprawie tych samych dodatków powiatowych na cele szkolne wydanego. Zdaniem c. k. Rządu na mocy ustawy szkolnej dodatki powiatowe muszą być uchwalone do wysokości 40/0 gdzie nie wystarczają fundusze miejscowe; a gdyby to w którym powiecie nie nastąpiło, musiałyby być zarządzone ściągnięciem tej należności w drodze przymusowej.

W obec takiego stanu rzeczy, nie może komisya polecić Wysokiej Izbie przyjęcia wniosku posła Hoszarda, lecz uprasza, iżby Wysoki Sejm raczył uchwalić :

„Zważywszy, że na mocy ustawy z d. 2. Maja 1873 r. (Dz. u. kr. Nr. 250) na powiatach „niewątpliwie cięży obowiązek zasilania funduszy szkolnych okręgowych aż do wysokości 40/0 „dodatków do bezpośrednich podatków, i to na rzecz szkół ludowych w ich obrębie położonych, na „których potrzeby nie wystarczają miejscowe zasoby.

„Sejm nad wnioskiem posła Hoszarda względem zmiany art. 28. pomienionej ustawy prze- „chodzi do porządku dziennego.“

We Lwowie dnia 4. Października 1874 r.

Dr. Majer w. r.
Przewodniczący.

Czerkawski w. r.
Sprawozdawca.